

РОМАНТИЧНА ЛЮБОВ ЯК СТЕРЕОТИП

Руденко В.О.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Покровський А.М.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. (057)-702-14-65
e-mail: veronika.rudenko@nure.ua

Love developed along with humanity. The concept of love that exists in the modern world was formed in the nineteenth century. Until that time, love was not given much importance, and couples were formed on the basis of cost-effective calculations. Because of the information that people draw from films and books, an ideal image of love has been created and people are very disappointed when real relationships do not correspond to fantasies and dreams.

Романтична любов – важливий елемент сучасної культури. Вона, як вважається, є необхідною складовою міжособистісних стосунків, на базі яких формується шлюб. Але ще не так давно шлюб і формування сім'ї підкорювалися іншим критеріям. Частіше за все, люди не обирали своїх партнерів самотійно; майже не було тих романтичних історій, з яких починається «сучасне» кохання. Шлюби організовувалися батьками і дуже щастило, якщо між парою була хоча б взаємна симпатія. До того ж з давніх часів шлюб був дуже важливим інструментом у житті вищих прошарків суспільства. Знайти гідну пару було не легко, але принципово для передачі статусу та власності. Шлюб, таким чином, був функцією політики чи економіки.

Лише з дев'ятнадцятого століття концепція романтичної любові почала затверджуватись у всіх прошарках суспільства в тому вигляді, в якому ми її знаємо сьогодні. Суспільство продовжує розвиватися і стрімко стає все більш складним і різномірним. Стрімкий розвиток науки, секуляризація суспільного життя, формування ринкової економіки, загальний розвиток культури призвели до певного розкріпачення особистості. Водночас виникла особлива сфера інтимності і приватності. І романтичне кохання стало невід'ємною частиною не тільки в молодості, а й протягом усього життя. Разом з цим виникло та затвердилось уявлення, що закоханість, як і хвороба – є неконтрольованим процесом, і що одруження і створення сім'ї повинні перш за все ґрунтуватись на емоційній симпатії або сексуальному потягу.

У той же час кохання як сукупність психоемоційних переживань є хоча і значною, але не єдиною і навіть не головною складовою реального «повсякденного» людського життя. Але масова культура – кінематограф, пісні, книги – змушують нас думати навпаки. При цьому стереотип романтичної любові існує у культурному просторі поряд з крайнім сексизмом, порнографією, проституцією. Яка з цих складових сучасного життя є більш «реальною»? Навіть при поверхневому аналізі можна

побачити, що романтичні стосунки і економіка сучасного світу дуже тісно пов'язані між собою. І це не випадковий збіг обставин, а закономірний розвиток культури в умовах домінування ринкових відносин.

У порівнянні з романтичними моделями, які втілені в популярних образах сучасної культури, реальні відносини можуть здаватись буденними, такими, що не відповідають канону. Виникає напруга між тим, як «повинно бути» і тим, як є насправді. Романтична казка затьмарює реальне життя, прагнення до ідеального зіштовхується з повсякденністю. Наочно цей конфлікт відбиває статистика: у розвинених країнах, наприклад, у багатьох країнах ЄС, до половини браків закінчуються розлученням, причому до 40% розлучень припадають на перші чотири роки сімейного життя. Загальний сучасний стереотип щастя, що дарує романтична любов, яка повинна – на відміну від патріархальних часів – призводити до справжнього сімейного благополуччя, стикається з реальним прагматичним відношенням до шлюбу як до договірному, суто юридичного акту.

Психоемоційна напруга романтичної любові може легко перетворюватись у прибуток. Тим більше, що загальний низький рівень духовного розвитку, що притаманний сучасному суспільству, призводить до принципового протиріччя. З одного боку ідеалізовані стереотипи романтичного кохання, а з іншого – сформована в умовах прагматичної, формалізованої культури реальна особистість з дуже низьким рівнем психоемоційного розвитку та обмеженим світоглядом. Культурні форми відображення духовного життя, що доступні пересічній людині, завдяки однобічному розвитку виявляються мізерними. Саме тому людина вимушена трансформувати свої невиразні почуття – як і їх відсутність – в їх матеріальні атрибути.

Як наслідок, сформувалась культура «атрибутів кохання», у якій дійсні почуття не вдають з себе фактично нічого, якщо вони не підкріплені відповідними матеріальними підтвердженнями. Подарунки, квіти, солодощі – все це є необхідними атрибутами будь-яких романтичних відносин, а їх відсутність сприймається як невігластво. Так само традиція організації пишного весілля, з величезною кількістю гостей, багатим столом, дорогими костюмами і прикрасами, що була притаманна традиційному суспільству, продовжує своє існування у сучасних умовах.

Наведений приклад протистояння стереотипів романтичної любові та реальної повсякденності сучасного суспільства демонструє традиційну філософську проблему невідповідності форми та змісту – у даному контексті невідповідності широко розповсюдженого уявлення та дійсності, що фундується на об'єктивних обставинах.